

Sygn. akt III Ca 88/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia Sądu Okręgowego Leszek Dąbek

Sędziowie Sądu Okręgowego Gabriela Sobczyk

Sądu Okręgowego Magdalena Balion-Hajduk

po rozpoznaniu na powiedzeniu niejawnym w dniu 10 marca 2021 r. w Gliwicach

sprawy z powództwa D. M.

przeciwko Z. Ś., D. Ś. (Ś.)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego wW.

z dnia 20 sierpnia 2019 r., sygn. akt I C 1432/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 2 i 3 w ten sposób, że:

a) **zasądza solidarnie od pozwanych D. Ś. (Ś.) i Z. Ś. (Ś.) na rzecz powoda kwotę 29,591,55 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt jeden złotych i pięćdziesiąt pięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 grudnia 2017r.;**

b) **oddala powództwo w pozostałej części;**

c) **ustala, że koszty postępowania odwoławczego ponosi powód w 15% (piętnaście procent), a pozwani solidarnie w 85% (osiemdziesiąt pięć procent), pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym w W.**

2. zasądza solidarnie od pozwanych D. Ś. (Ś.) i Z. Ś. (Ś.) na rzecz powoda kwotę 3.280 zł (trzy tysiące dwieście i osiemdziesiąt złotych) z tytułu zwrotu kosztów postępowania odwoławczego w tym 1.800 zł (tysiąc osiemset złotych) zastępstwa procesowego.

SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 88/20

UZASADNIENIE

Powód D. M. żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwanych D. Ś. i Z. Ś. solidarnie kwoty 34 591, 55 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 12 2017r. wraz z kosztami procesu.

W uzasadnieniu powództwa twierdził, że pozwani nie wywiązali się z umowy pożyczki, która została zabezpieczona wekslem in blanco. Pomimo wypełnienia i wezwania do wykupienia weksla, pozwani tego nie uczynili. W zakresie

naliczenia kary umownej twierdził, że nie dotyczyła ona spłaty pożyczki, a braku poinformowania go przez pozwanych o zmianie ich sytuacji materialnej.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we W. dnia 19 01 2018r. (sygn. akt IX Nc 331/17) wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym uwzględnił powództwo.

Pozwani D. Ś. oraz **Z. Ś.** wnieśli od powyższego nakazu zapłaty zarzuty, w których wnieśli o uchylenie nakazu, oddalenie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz pod powoda zwrotu kosztów procesu.

Zarzucili, że przedłożony weksel jest nieważny, gdyż nie podano w nim waluty, w jakiej ma być spełnione świadczenie miejsca wykonania zobowiązania.

Sąd Rejonowy w W. w wyroku z dnia 20 08 2019r. uchylił powyższy nakaz zapłaty (pkt 1), oddalił powództwo (pkt 2) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 3).

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia przywołał regulację art. 101 pkt 2 i 102 ustawy z dnia 28 04 1936r. Prawo wekslowe, art. 384 § 1 k.c. i 385¹ § 3 k.c. i 385² k.c., 720 k.c. oraz 5 k.c. i stwierdził, że w dniu 23 02 2016r. pozwani zawarli ze spółką (...) reprezentowaną przez M. J. umowę o generalne wykonawstwo w zakresie budowy domu jednorodzinnego na działce, której danych w umowie nie wskazano albowiem pozwani wówczas nie posiadali takiej działki. W umowie zawarto oświadczenie o posiadanych przez inwestorów tytule prawnym do nieruchomości oraz zobowiązanie do dostarczenia przez inwestorów spółce wskazanych w niej dokumentów. Za realizację obowiązków wynikających z umowy, pozwani mieli zapłacić spółce wynagrodzenie. Pierwszą wpłatę określono na kwotę 26 000 zł, która miała zostać zapłacona z pożyczki. Po zawarciu ze spółką (...) powyższej umowy, pozwani podpisali z pozwanym w dniu 29 02 2016r. umowę pożyczki. Projekt umowy pożyczki oraz umowy o generalne wykonawstwo przywiózł do pozwanych M. S. (pracownik spółki (...)). Na zabezpieczenie roszczeń pozwani wystawili weksel in blanco. Na wekslu wskazano datę wystawienia, ale nie wskazano miejsca jego wystawienia. Spółka (...) miała być pośrednikiem pomiędzy pozwanymi, a bankiem w celu zawraca przez nich umowy o kredyt na budowę domu. Spółka miała zająć się negocjowaniem warunków umowy kredytowej. M. T. poinformował telefonicznie pozwanych, że istnieją przeciwwskazania do uzyskania przez nich kredytu z banku. Pozwani – wobec braku działania i braku kontaktu ze strony spółki (...) – na własną rękę rozpoczęli poszukiwania działki, podpisując umowę przedwstępną zakupu działki z właścicielem nieruchomości, dokonując wpłaty zadatku w kwocie 1000 zł. Spółka (...) nie podejmowała działań, kontakty stron umowy uszały się po przekazaniu przez pozwanych drugiego zaświadczenia o zarobkach. Pozwani w związku z tym nie zakupili działki, a zadatek został utracony. Wobec powyższego pozwani nie zapłacili kwoty 26 000 zł. Sąd Rejonowy zważył, że weksel wystawiony przez pozwanych i wypełniony przez powoda nie zawierał oznaczenia waluty kwoty pieniężnej oraz miejsca płatności weksla, w konsekwencji czego uznał weksel za nieważny. W jego ocenie okoliczności zawarcia umowy pożyczki co do postanowienia o konieczności wpływu pożyczki na konto spółki w kontekście okoliczności zawarcia drugiej umowy, skutkują stwierdzeniem, że postanowienia te nie wiążą pozwanych, a więc umowa pożyczki która nie została przekazana pozwanym do ich rąk lub na ich rachunek nie została wykonana – nie doszło do wydania przedmiotu pożyczki, wobec czego pozwani nie są zobowiązani do świadczenia (zwrotu) z tytułu umowy pożyczki. Odmienna koncepcja – w ocenie Sądu I instancji – prowadziłaby do usankcjonowania prawnego sytuacji, w której powód miałby prawo do świadczenia, którego na rzecz pozwanych nie uiścił, ponieważ zawarł umowę pożyczki bezpośrednio po zawarciu przez pozwanych umowy ze spółką (...), w której sam działał, a którą to pozwani zawarli także w oparciu o niezgodnione indywidualnie postanowienia umowne. Spółka, w której imieniu działał M. S. widziała o sytuacji materialnej pozwanych oraz o braku nieruchomości, na której miała się odbywać potencjalna budowa; pomimo tego wyzyskując błędne przekonanie pozwanych o sytuacji faktycznej, jak i prawnej wynikającej z niezrozumienia przepisów czy postanowień umownych – doprowadziło do zawarcia umowy o wykonawstwo. Pieniądze z tytułu pożyczki pozostały na koncie spółki, w której działała powód. Stwierdził, że zastrzeżenie kary umownej w umowie pożyczki jest nieważne jako niezgodne z regulacją art. 483 § 1 k.c., gdyż świadczenie pozwanych względem powoda ma charakter pieniężny co wynika z istoty umowy pożyczki. Nadto

stwierdził, że powód nie wykazał kosztów zawarcia umowy oraz, że jego działania w związku działalnością spółki (...) są niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

O kosztach orzekł na mocy regulacji art. 98 k.p.c.

Orzeczenie **zaskarżył powód D. M.** w części uchylającej nakaz zapłaty, oddalającej powództwo ponad kwotę 5.000zł oraz orzekającej o kosztach procesu, który wniósł o jego zmianę poprzez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we W. z dnia 19 01 2018 r. (sygn. akt IX Nc 331/17) w zakresie, w jakim Sąd nakazał pozwanym aby zapłacili solidarnie powodowi kwotę 29 591, 55 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 11 12 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2 850 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2 400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego. Ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku Sądu I instancji w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zarzucił, że przy ferowaniu wyroku naruszono przepisy prawa materialnego i procesowego tj.:

1) art. 101 pkt 2 ustawy z dnia 28 04 1936r. Prawo wekslowe przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędnym uznaniem, że przedłożony w sprawie weksel własny jest nieważny, gdyż nie zawiera przyrzeczenia bezwarunkowego zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej z uwagi na nieokreślenie waluty, w której zapłata powinna nastąpić, podczas gdy, w rzeczonym wekslu wyraźnie wskazano, że zapłata ma nastąpić w walucie polskiej („zł” - złoty);

2) art. 101 i 102 ustawy z dnia 28 04 1936r. Prawo wekslowe poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędnym uznaniem, że przedłożony w sprawie weksel własny jest nieważny, gdyż nie zawiera miejsca płatności, podczas gdy, w rzeczonym wekslu wyraźnie wskazano rachunek bankowy zgodny z deklaracją wekslową, na który suma wekslowa ma zostać wpłacona, jak również w przypadku uznania, że określenie to jest niewystarczające - wskazano miejsce, które należy uznać za miejsce płatności (miejsce podane obok nazwisk wystawców, które uważa się za miejsce wystawienia weksla, które z kolei uważa się za miejsce płatności);

3) art. 720 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędnym uznaniem, że:

a) znaczenie dla ważności umowy pożyczki miała okoliczność, że pozwani w chwili zawierania umowy z (...) sp. z o.o. nie posiadali działki budowlanej oraz okoliczność realizacji tego kontraktu przez kontrahenta pozwanych, podczas gdy argumenty te nie powinny leżeć w sferze zainteresowania Sądu w niniejszym postępowaniu, gdyż nie dotyczą realizacji zawartej przez strony umowy pożyczki;

b) nie doszło do wydania przedmiotu pożyczki, podczas gdy kwota pożyczki została przelana na rachunek bankowy wskazany w samej umowie pożyczki;

4) art. 384, 385 i 385¹ k.c., poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące uznaniem, że stron nie wiążą określone postanowienia umowy pożyczki - w tym dotyczące przekazania przedmiotu pożyczki na wskazany

w umowie rachunek bankowy, podczas gdy umowa ta nie została zawarta

na wzorcu umownym, rzeczone postanowienie dotyczy elementów przedmiotowo istotnych umowy, oraz określenie we wskazany sposób metody wydanie przedmiotu pożyczki jest powszechnie stosowane w obrocie prawnym;

5) art. 233 k.p.c., poprzez skrajnie dowolną ocenę przedstawionych Sądowi przez strony dowodów, to jest taką, którą nastąpiła przede wszystkim bez spojrzenia na całokształt materiału dowodowego oraz bez poszanowania zasad doświadczenia zawodowego oraz reguł logiki - w zakresie nieuzasadnionego dowodami błędnego ustalenia, że:

a) w złożonym w sprawie wekslu nie doszło do określenia waluty, w której powinna nastąpić zapłata sumy wekslowej, mimo tego, że doszło do określenia waluty przez użycie powszechnie stosowanego skrótu „zł” wskazującego na walutę polską (złoty);

b) w złożonym w sprawie wekslu nie doszło do określenia miejsca płatności, w którym powinno dojść do zapłaty sumy wekslowej, mimo tego, że doszło do określenia rachunku bankowego wierzyciela wekslowego i jego danych oraz wskazania miejsc przy nazwiskach wystawców;

c) wykształcenie pozwanych nie pozwala na wiążące zaciąganie przez nich zobowiązań umownych, podczas gdy okoliczność ta nie miała żadnego wpływu na zdolność pozwanych do zawierania takich umów, w tym umowy pożyczki, a przede wszystkim na zrozumienie przez pozwanych postanowienia dotyczącego sposobu wydania przez powoda kwoty pożyczki;

d) takie okoliczności, jak: przywiezienie umowy pożyczki do miejsca zamieszkania pozwanych i wskazanie jako miejsca zawarcia umowy miasta W., niepozostawienie w umowie pożyczki miejsca na indywidualne uzgodnienia lub też niejednoczesne złożenie podpisów pod umową - świadczą o tym, że umowa pomiędzy stronami została zawarta na wzorcu umownych, podczas, gdy okoliczności te z równie dobrym skutkiem przemawiają za faktem, że cała treść umowy została indywidualnie z pozwanymi uzgodniona;

e) powód jest ściśle powiązany ze spółką (...), podczas gdy okoliczność ta nie została wykazana a sam Sąd wskazał, że powiązanie to nie ma charakteru ścisłego, lecz jedynie formalny;

f) treść umowy zawartej pomiędzy pozwanymi, a (...) Sp. o.o. oraz zakres jej wykonania przez kontrahentów, jak również kwestia konsultacji z analitykiem bankowym, miały wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, podczas, gdy kontrakt ten jest w pełni niezależny od umowy pożyczki i nie ma jakiegokolwiek wpływu na ważność zaciągniętych wobec powoda przez pozwanych zobowiązań;

6) art. 227 k.p.c. w związku z art. 217 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c. w związku z art. 236 k.p.c. przez nierozpatrzenie zgłoszonych przez powoda wniosków dowodowych w zakresie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z dokumentów w postaci: umowy pożyczki, potwierdzenia przelewu kwoty pożyczki, odpisu deklaracji wekslowej z dnia 29 lutego 2016 r., odpisu wezwania do wykupu weksla z dnia 8 11 2017 r. wraz z dowodem nadania pisma;

7) art. 328 § 2 k.p.c. przez nie zawarcie w uzasadnieniu wyroku rozważań

co do przyczyn, dla których Sąd części dowodów odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz przyczyn, które legły u podstaw uchylenia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa.

W odpowiedzi na apelację **pozwani Z. Ś. oraz D. Ś.** wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie na ich rzecz od powoda kosztów procesu za druga instancję.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował dochodzone roszczenia a następnie prawidłowo rozpoznał sprawę i skonstruował prawidłową podstawę faktyczną orzeczenia.

Ustalenia składające się podstawę faktyczną orzeczenia dotyczą okoliczności bezspornych pomiędzy stronami i w istocie ich prawidłowość nie była kwestionowana w apelacji, gdyż w ramach podniesionego w niej zarzutu istnienia sprzeczności pomiędzy poczynionymi ustaleniami a zebrany w sprawie materiałem skarżący neguje prawidłowość dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny prawnej.

Z tych też względów Sąd odwoławczy przyjął za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego dotycząca prawidłowości wypełnienia weksla i co za tym idzie jego ważności oraz skuteczności jest prawidłowa i Sąd odwoławczy w tej części ją podziela i przyjmuje

za własną (orzecz. SN z dn. 26 04 1935r. III C 473/34, ZB. Urz. 1935r. nr 12, poz. 496).

Przedłożony weksel został bowiem wypełniony na kwotę „31.591,55”,

którą następnie do liczby „1” podano słownie, a następnie za słowem „jeden” zamieszczono bliżej nieokreślony znak graficzny oraz liczbę „55/100”.

Ponadto podano w nim, że wskazana w nim kwota ma zostać wpłacony

na wskazany w nim numer rachunku bankowego bez określenia nazwy banku oraz jego siedziby, czy też siedziby jego oddziału.

Z tych względów przedłożony weksel został wadliwy wypełniony i jego treść nie spełnia przewidzianych prawem wymogów formalnych (art. 1 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 28 04 1936r. – Prawo wekslowe, tekst jednolity Dz.U. 2016r. poz. 160).

Dlatego Sąd pierwszej instancji słusznie ocenił, że jest on nieważny, co skutkowało uchyleniem sporządzonego w dniu 19 01 2018r. w postępowaniu nakazowym nakazu zapłaty.

W tej zatem części zaskarżony wyrok jest prawidłowy i dlatego w tym zakresie apelacja jest bezzasadna w rozumieniu art. 385 k.p.c. i jako taka z mocy zawartej

w nim regulacji podlegała ona oddaleniu.

Nie uwzględnienie powództwa na podstawie przedłożonego weksla nie prowadzi samo w sobie do oddalenia powództwa, lecz rodzi po stronie Sądu rozpoznającego sprawę obowiązek jej rozpoznania w kontekście leżącego u podstaw sporządzenia weksla stosunku podstawowego.

Dokonana przez niego ocena prawa tego zagadnienia jest jednak wadliwa.

Z postanowień § 1 pkt 5 zawartej przez strony w dniu 29 02 2016r. „Umowy pożyczki” wynika, że „Pożyczkodawca przekazuje kwotę pożyczki bezpośrednio na wskazany przez Pożyczkobiorców rachunek bankowy o numerze (...), na co Pożyczkobiorcy wyrażają zgodę”.

Zgodnie z poglądem prawnym utrwalonym w doktrynie prawa oraz judykaturze **uiszczenie długu obciążającego pożyczkobiorcę może stanowić formę wydania pożyczki i wydanie pożyczki następuje z chwilą pokrycia przez dającego pożyczkę długu pożyczkobiorcy** (np. Bieniek G. (red.), Ciepła H., Dmowski S., Gudowski J., Kołakowski K., Sychowicz M., Wiśniewski T., Żuławska C. - Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. T. 1-2, LexisNexis, 2011; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 07 2020r. V ACa 184/2018, LEX nr 3102704)

Z materiału sprawy wynika, że w dniu **15 03 2016r.** z rachunku powoda D. M. na rachunek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. dokonano przelewu kwoty 26.000zł z tytułu „Pożyczka-umowa (...) z dnia 29.02.2016 – Z. Ś.” (wydruk komputerowy k. 99 akt), przez co we wskazanym dniu doszło do wydania pozwanym pożyczki.

Stosownie do postanowień § 1 pkt 2 umowy z dnia 29 02 2016r. wskazana powyżej kwota miała zostać zwrócona powodowi do dnia 15 09 2016r..

W sprawie bezspornym jest, że do chwili obecnej pozwani z tego obowiązku się nie wywiązali, wobec czego powodowi przysługuje względem nich skuteczne roszczenie o jej zwrot, a ponadto zgodnie z postanowieniami § 2 umowy

roszczenie o zapłatę kwoty 1.317,81zł z tytułu odsetek kapitałowych za okres od dnia 15 03 2016r. do 15 09 2016r. a stosownie do regulacji ar. 481 § 2 i 2¹ k.c. roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie się pozwanych w spełnieniu tych świadczeń w wysokości 2.273,74zł (skapitalizowanych za okres od 16 09 2016r. do 23 11 2017r.) i od sumy tych kwot na przyszłość (Sąd odwoławczy nie podziela oceny prawnej Sądu Rejonowego o zastosowaniu w sprawie regulacji art. 384 § 1 k.c. gdyż w toku postępowania

nie wykazano, żeby przy zawarciu przez strony umowy posłużono się stosowanym wcześniej przez powoda wzorcem umowy - w rozumieniu tej regulacji).

Czyni to w tej części powództwo i apelację uzasadnionymi, co prowadziło

do zmiany zaskarżonego wyroku w oparciu o regulację art. 386 § 1 k.p.c.

Resumując z podanych względów orzeczono jak w sentencji, stosując wskazane powyżej regulacje prawne .

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy regulacji art. 98 k.p.c. biorąc pod uwagę, pozwani, którzy ulegli w tym postępowaniu powinni zwrócić powodowi poniesione przez niego w tym postępowaniu koszty procesu w tym koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.800zł

SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Leszek Dąbek SSO Gabriela Sobczyk